

Anton Aškerc

Največji slovenski epski pesnik Anton Aškerc se je rodil na Senožetih nad Rimskimi Toplicami 9. Januarja 1856.

Bil je kmečki sin. V dvanajstem letu je izgubil mater, nato pa se je učil na Celjski gimnaziji (1869-1877), kamor ga je poslal oče misleč da se bo izšolal za duhovnika. Vendar je Anton mislil po svoje. Ob končani gimnaziji je že stal na razpotju, vendar je pritisk njegovega očeta in tete Ajdke in njegovo lastno upanje, da mu bo teološki študij pomagal odkriti resnico, sta ga napotila v mariborsko bogoslovje. Tu si je zadal po hudih notranjih bojih miselnega in erotičnega značaja življensko pot: želel je biti nesebičen, moralno čist, vse razumevajoči duhovnik, obenem pa je hotel kot pesnik prikazati resničnost življenja in moč človeške misli. V poeziji je pogumno krenil za svojim ciljem, prikazovati življensko, to je osebno in družbeno resnico, kakor mu jo je odkrivalo svobodno in kritično opazovanje in razmišljanje. Po kratkem lirskem uvodu je pričel zlasti na pobudo kritika Franca Levca, urednika Ljubljanskega zvana, pesniti lirsko-epske pesmi: balade, romance, parabole in satire. Vsaka pesem mu je pomenila novo spoznanje ali vsaj nov korak k resnici.

Osebnostno, zlasti erotično čustvo je zatiral ali pa ga je ubiral v širše, zlasti socialne motive. Osebnostno in narodno življenje se mu je razkrivalo kot nekaj nepravilnega, zamorjenega, iztirjenega. Lastno spoznanje mu je pričalo, da je to posledica vladajočega družabnika in političnega sistema. Zato je nagnost in spoznavno odklanjal posamezna cerkvena in druga mnenja in kmalu zdvomil o pravičnosti državne in socialne ureditve. Ta kritični stil podeželskega duhovnika, ki išče objektivne resnice, a se še vedno oklepa celibata in raznih drugih cerkvenih predpisov, četudi mu večkrat srce krvavi, tako se izraža ne le v vsebini, temveč tudi v obliki Aškerčevih pesmi. Aškerc je pisal samosvoj in osebni slog. Skladen je z vsebino to je avtorjevo prizadetostjo, s katero si izbira motiva iz družbenega življenja, iz ljudske tradicije, zgodovine in osebnega doživetja. Čudovito in široko je njegovo obzorje: razen nacionalnih in socialnih problemov slovenskega življenja, ki ostajajo v središču njegovega ustvarjalnega zanimanja, se loteva vprašanj duhovne in fizične ekstinence človeka konca stoletja. Oboje doživlja in rešuje s prosvetlenskim optimizmom 18. stoletja, le socialna beda ga bega in plaši. Toda v splošnem veruje v moč svobodne človeške misli, ki jo vidi absolutno utelešeno v samem Bogu. Ko se je kot duhovnik približeval upokojitvi (1898) in ko je bil postavljen za ljubljanskega mestnega arhivarja, se je v njegovih pesmih oglašalo zatirano erotično hrepenenje, ki se je kazalo v čistih lirskih pesmih. Takšna je bila tudi vsebina njegovih pesniških zbirk: Lirske in epske pesmi (1896) in Nove poezije (1900). nato se je kmalu zaključilo njegovo kulturno življenje. Umrl je v Ljubljani dne 10. junija 1912.

Dela:

Leta 1890 je Aškerc izdal svojo prvo zbirko Balade in romance.

Lirske in epske pesmi (1896) in Nove poezije (1900)

Četrty zbornik poezij je izšel leta 1904

Peti zbornik (1910)

V šoli smo prebrali Čašo nesmrtnosti.